

स्वर्णकेतकी स्त्री स्वर्णमिव पीतत्वात् केतकी । पीतकेतक्याम् राजनि० । तत्पुष्पादिगुणाः “केतकीकुसुमं वगर्थं केश-
दीर्गन्धनाशनम् । हेमामं मदनोन्मादवच्छल्यसौख्य-
कारि च । तस्याः स्तनोऽतिशिशिरः कटुः पित्तकफा-
पहः । रसायनकरो वगर्थो देहदायकः परः”
राजनि० ।

स्वर्णक्षीरी स्त्री स्वर्णमिव पीतत्वात् क्षीरं नियांसो यस्याः
गौरा० डीष् । क्षीरधमेदे सा च हिमालये जायते ।
“हेमवर्णो रसस्तस्या हिमवद्भूमिसम्भवा । सा नाग-
जिह्विकाकारा तन्मूलं वाणिजौषधम् । स्वर्णक्षीरी
हिमा तिक्ता क्षमिपित्तकफापहा । मूलकच्छ्राशरी
शाथदाहस्वरहरा परा” राजनि० ।

स्वर्णगैरिक न० स्वर्णमिव पीतं गैरिकम् । (वर्णकमाटि)
पटाशंभेदे राजनि० ।

स्वर्णग्रीवा स्त्री नदीभेदे । “या निःसृता पूर्वभागात् तस्मात्
गिरिवरात् (नाटकशैलात्) नदी । स्वर्णग्रीवेति विख्याता
सा गङ्गाऽदृशोफले” कालिकापु० ८२४० ।

स्वर्णचूड उं स्त्री० स्वर्णमिव पीतत्वात् चूडा यस्य । चाप-
र्षाणि जटा० स्त्रियां डीष् । [जातमाले त्रि० ।

स्वर्णज न० स्वर्णात् जायते जन-ड । १वङ्गे हेमच० २स्वर्ण-
स्वर्णजीवन्ती स्त्री० स्वर्णमिव पीतत्वात् जीवन्ती । पीत-
पुष्पजीवन्त्याम् राजनि० ।

स्वर्णदी स्त्री स्वर्णं द्यति अपसारयति तल्यवर्णत्वात् दो-क
गौरा० डीष् । १दृशकाल्याम् राजनि० । ६त० णत्वम् ।
२गङ्गायाम् अमरः । [२चित्तकृष्टजे च त्रिका० ।

स्वर्णदीधिति पु० स्वर्णमिव भास्वरा दीधितिरस्य । १अम्यौ,
स्वर्णद्रु पु० स्वर्णमिव पुष्पो पीतो द्रुः । आरग्वधे राजनि० ।
स्वर्णपत्र पु० स्वर्णमिव पीतः पत्रोऽस्य । गरुडे त्रिका० ।
स्वर्णपाटक पु० स्वर्णं पाटयति पट-णिच्-ण्वुल् । टङ्कणे
(शोडामा) शब्दर० ।

स्वर्णपुष्प पु० स्वर्णमिव पीतं पुष्पमस्य । १चम्पके २आरग्वधे
प्र० स्त्री० राजनि० स्त्रौत्वे डीष् । सा च १स्वर्णकेत-
क्याश्च राजनि० । ४सातलायाम् प्रकलिकारो स्त्री राज-
नि० टाप । [सुवर्णकदल्याम् राजनि० ।

स्वर्णफला स्त्री स्वर्णमिव पीतं फलमस्याः । (चांपाकला)
स्वर्णवणिज् पु० ६त० । सुवर्णवणिजि जातिभेदे ।

स्वर्णभृङ्गार पु० स्वर्णमिव स्वर्णमयो वा भृङ्गारः । १पीत-
भृङ्गराजे राजनि० । २स्वर्णमयकलषभेदे च ।

स्वर्णमाक्षिक न० स्वर्णमिव पीतं माक्षिकम् । स्वनामख्याते
उपधातुभेदे “किञ्चित् सुवर्णं साहित्यात् स्वर्णमाक्षिक-
भीरितम् । उपधातुः सुवर्णस्य किञ्चित्स्वर्णगुणान्वितम् ।
तथा च काञ्चनाभावे दीयते स्वर्णमाक्षिकम् । किन्तु
तस्यानुकल्पत्वात् किञ्चिन्नोपगुणास्ततः । न केवलं स्वर्ण-
गुणा वर्त्तन्ते स्वर्णमाक्षिके । द्रव्यानुरस्य संसर्गात् सन्त्य-
न्येऽपि गुणास्ततः । सुवर्णमाक्षिकं स्वादु तिक्तं दृष्यं
रसायनम् । चक्षुष्यं वस्त्ररक्तकण्ठपाण्डुमेहविषोदरम् ।
अर्थःशोधं विघ्नं कण्डुं क्षिदोषमपि नाशयेत्” अगुह-
स्वर्णमाक्षिकस्य दोषमाह “मन्दानलत्वं बलहानिसृपां
विष्टमितां नेत्रगदान् सङ्गान् । मालां तथैव ब्रण-
पूर्विकाश्च कुर्याद्गुह्यं खलु माक्षिकञ्च” । तद्दोषशान्त्यर्थं
शोधनमाह “माक्षिकस्य त्रयो भागा भागैकं सैन्धवस्य च ।
मातुलुङ्गद्रवैर्वाप्य जम्बीरस्य द्वैः पचेत् । चालयेत्तोहजे
पाले यावत् पालं सुकोहितम् । भवेत्ततस्तु संयुक्तं
स्वर्णमाक्षिकभीरितम्” । तन्मारणं यथा “कुबलस्य कषा-
येष दृष्टा तैलेन वा पुटेत् । तैलेनैवाजसूलेष चिद्यते
स्वर्णमाक्षिकम्” भावप्र० ।

स्वर्णयूथी स्त्री स्वर्णमिव पीता यूथी । पीतयूथिकायाम् शब्दच०
स्वर्णलता स्त्री स्वर्णमिव पीता लता । ज्योतिष्प्रियां राजनि०
स्वर्णवर्णा स्त्री स्वर्णमिव वर्णोद्गमस्याः । १हरिद्रायाम्
राजनि० । २सुवर्णवर्णं त्रि० ३हेमसूत्यज्ञापके वर्णं च ।
स्वर्णवल्लल पु० स्वर्णमिव पीतं वल्लकमस्य । खोनाकदृष्टे
शब्दच० ।

स्वर्णवल्ली स्त्री स्वर्णमिव पीता वल्ली । लताभेदे
“स्वर्णवल्ली रक्तफला काकायुः काकवल्गुप्रपि । शिरः-
पीडा त्रिदोषघ्नी दुग्धदात्री तु सा मता” राजनि० ।

स्वर्णशिफालिका स्त्री स्वर्णमिव पीता शेफालिका । १पीत-
शेफालिकायाम् । २आरग्वधे राजनि० ।

स्वर्णङ्ग पु० स्वर्णमिवाङ्गं पुष्पं यस्य । १आरग्वधे राजनि०
२पीतवर्णदेहयुते त्रि० स्त्रियां डीष् ।

स्वर्णारि पु० ६त० । गन्धके तस्य स्वर्णमारकत्वात्तथात्वम् ।
स्वर्णुली स्त्री स्वर्णं तद्वर्णं लीयते पुष्पोऽत्र ली-आधारे
किप् प्रथो० । स्वर्णु ली हेमपुष्पो च स्वर्णपुष्पाध्वजा तथा ।
सा कषाया कटुः शीता ब्रणहा परिकीर्त्तिता” राजनि०
उक्ते लताभेदे । [यति ते अथस्वर्त्तं त ।

सूर्त्त गतौ सक० टु खेन जीवने अक० चु० उ० सेट् । स्वर्त्त-
सूर्ह पीतौ अक० प्रीथने लेहने च सक० श्वा० श्वात्स० सेट् ।